

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours 3rd Semester Examination, 2019

SANACOR05T-SANSKRIT (CC5)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

SECTION-A

1. यथाभिमतं प्रश्नस्य एकस्योत्तरं प्रदेयम्। 10
 (क) भासकृते 'स्वप्नवासवदत्तमि'ति नाटके यौगन्धरायणचरित्रस्य उपयोगिता लिख्यताम्।
 (ख) भासविरचितस्य 'स्वप्नवासवदत्तमि'ति नाटकस्य नामकरणस्य यौक्तिकता विशदीक्रियताम्।
2. कस्यचिदेकस्य श्लोकस्य संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च व्याख्यां कुरुत – 5
 (क) सुखमर्थो भवेद् दातुं सुखं प्राणाः सुखं तपः।
 सुखमन्यद् भवेत् सर्वं दुःखं न्यासस्य रक्षणम्॥
 (ख) गुणानां वा विशालानां सत्काराणां च नित्यशः।
 कर्तारः सुलभाः लोके विज्ञातारस्तु दुर्लभाः॥
3. अधोलिखितेषु पञ्च प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः। 2×5 = 10
 (क) अङ्गारवती का आसीत् ? केन सा परिणीता ?
 (ख) उदयनस्य वीणायाः नाम किम् ? कस्मात् सः तां प्राप्तवान् ?
 (ग) महासेनः कः आसीत् ? कथं सः महासेन इति कथितः ?
 (घ) स्वप्नवासवदत्तमिति नाटकस्य भरतवाक्यं किम् ?
 (ङ) कः आसीत् रुमण्वान् ? कस्य नामासीत् वसन्तकः ?
 (च) न्यासः नाम कः ? केन कः न्यासरूपेण निक्षिप्तः ?
 (छ) स्वप्नवासवदत्त नाटके प्रयुक्तेषु वृत्तेषु कयोश्चित् द्वयोः नामनी लिख्येताम्।
 (ज) यौगन्धरायणः कः आसीत् ? स्वप्नवासवदत्तमिति नाटके मगधराजस्य नाम किम् ?

SECTION-B

4. यथाभिमतं प्रश्नस्य एकस्योत्तरं प्रदेयम्। 10
 (क) शकुन्तलां प्रति दुर्वाससः शापः कः आसीत् ? अभिज्ञानशकुन्तलम्नाटकस्य क्रमविकाशे तस्य शापस्य उपयोगिता प्रदर्श्यताम्।
 (ख) "उपमा कालिदासस्य" अभिज्ञानशकुन्तलमाश्रित्य सोदाहरणम् इत्युक्तिः विशद्यताम्।

5. अधोलिखितेषु श्लोकेषु त्रयाणां संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च व्याख्यां कुरुत —

5×3 = 15

(क) आ परितोषाद् विदुषां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम्।

बलवदपि शिक्षितानामात्मन्यप्रत्ययं चेतः॥

(ख) इदं किलाव्याजमनोहरं वपुस्तपःक्षमं साधयितुं य इच्छति।

ध्रुवं स नीलोत्पलपत्रधारया शमीलतां छेत्रुमृषिर्व्यवस्यति॥

(ग) चित्रे निवेश्य परिकल्पितसत्त्वयोगा

रूपोच्चयेन मनसा विधिना कृता नु।

स्त्रीरत्नसृष्टिरपरा प्रतिभाति सा मे

धातुर्विभुत्वमनुचिन्त्य वपुश्च तस्याः॥

(घ) लभेत वा प्रार्थयिता न वा श्रियम्।

श्रिया दुरापः कथमीप्सितो भवेत्॥

(ङ) त्वमर्हतां प्राग्रसरः स्मृतोऽसि नः

शकुन्तला मूर्तिमती च सत्क्रिया।

समानयंस्तुल्यगुणं वधूवरं

चिरस्य वाच्यं न गतः प्रजापतिः॥

च स्वप्नो नु माया नु मतिभ्रमो नु

क्लिष्टं नु तावत् फलमेव पुण्यम्।

असन्निवृत्त्यै तदतीतमेते

मनोरथा नाम तटप्रपाताः॥

अथवा

अधोलिखितेषु विषयत्रयमवलम्ब्य टिप्पणी लिख्यताम्।

5×3 = 15

(i) नान्दी, (ii) कुलपतिः, (iii) माधव्यः, (iv) सानुमती, (v) प्रियंवदा, (vi) कण्वशिष्यः।

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours 3rd Semester Examination, 2019

SANACOR06T-SANSKRIT (CC6)

POETICS AND LITERARY CRITICISM

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

क-विभागः

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छमेकः प्रश्नः समाधेयः। 10×1 = 10
- (क) साहित्यदर्पणानुसारं महाकाव्यस्य लक्षणं वैशद्येन विवृणुत।
(ख) कथाकाव्यस्य किं लक्षणम् ? कथाख्यायिकयोः वैसादृश्यं साहित्यदर्पणानुसारं प्रतिपाद्यताम्।
(ग) चम्पूकाव्यस्य किं लक्षणम् ? चम्पूकाव्यस्य एकमुदाहरणं प्रदाय तत्र लक्षणसङ्गतिं साधयत।

ख-विभागः

2. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु यथेच्छमेकः प्रश्नः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयः। 10×1 = 10
- (क) का नाम लक्षणा ? काव्यप्रकाशानुसारं शुद्धलक्षणायाः भेदमुदाहरणं च समासेन विवृणुत।
(ख) कः उत्पत्तिवादस्य प्रवर्तकः ? काव्यप्रकाशानुसारं सोदाहरणमुत्पत्तिवादं लिखत।
(ग) अनुमितिवादस्य कः प्रवर्तकः ? अनुमितिवादेन सह उत्पत्तिवादस्य सादृश्यं वैसादृश्यं च व्याख्यायताम्।

ग-विभागः

3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च समाधेयाः। 2×5 = 10
- (क) अलंकारशब्दस्य कोऽर्थः ? मुख्यतोऽस्य कति विभागाः सन्ति ?
(ख) उपमालंकारस्य किं लक्षणम् ? अस्य एकमुदाहरणं प्रदीयताम्।
(ग) को नाम श्लेषालङ्कारः ? अस्य कति भेदाः सन्ति ?
(घ) उत्प्रेक्षालंकारे 'सम्भावना' शब्दस्य कोऽर्थः ?
(ङ) छन्दोमञ्जरीग्रन्थस्य रचयिता कः ? छन्दः कतिविधम् ?
(च) उपजातिछन्दसि कति अक्षराणि सन्ति ? अस्य छन्दसः किं लक्षणम् ?
(छ) मन्दाक्रान्ताछन्दसि कुत्र कुत्र यतिर्भवति ? एकमुदाहरणं प्रदीयताम्।

घ-विभागः

4. अधोलिखितेषु चतुर्णां संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च उत्तरं लेख्यम् — 5×4 = 20
- (क) इन्द्रवज्रा — इति छन्दसः लक्षणमुदाहरणं च दीयताम्।
(ख) यमकः — इत्यस्य लक्षणमुदाहरणं च दीयताम्।
(ङ) मालिनी — इति छन्दसः लक्षणमुदाहरणं च लिख्यताम्।
(घ) व्रद तोटकमब्धि सकारयुतम् — व्याख्या कार्या।
(ङ) उपेन्द्रवज्रा प्रथमे लघौ सा — व्याख्या कार्या।
(च) साम्यं वाच्यमवैधर्म्यं वाक्यैक उपमाद्वयोः — व्याख्या कार्या।

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours 3rd Semester Examination, 2019

SANACOR07T-SANSKRIT (CC7)

INDIAN SOCIAL INSTITUTIONS AND POLITY

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

क-विभाग:

1. अधोलिखितेषु विषयेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च लघुबन्धो विरच्यताम्। 5×1 = 5

(क) ऋग्वेदीय-समाजव्यवस्था, (ख) भारतीयसमाजेषु बौद्धानां प्रभावः।

अथवा

अधोलिखितेषु श्लोकेषु यथेच्छमेकः संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च व्याख्येयः।

(क) पुराणन्यायमीमांसाधर्मशास्त्राङ्गमिश्रिताः।

वेदाः स्थानानि विद्यानां धर्मस्य च चतुर्दश॥

(ख) धृतिः क्षमा दमोऽस्तेयं शौचमिन्द्रियनिग्रहः।

धीर्विद्या सत्यमक्रोधो दशकं धर्मलक्षणम्॥

2. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च समाधेयाः। 2×5 = 10

(क) को नाम धर्मः ? मनुसंहितायां धर्मस्य कति लक्षणानि सन्ति ?

(ख) याज्ञवल्क्यसंहितायाः आचाराध्याये कति धर्माः प्रतिपादिताः ? के च ते ?

(ग) वेदाङ्गानि कतिविधानि ? कानि च तानि ?

(घ) मिताक्षरा केन विरचिता ? मनुसंहितायाः कस्यचित् टीकाकारस्य नाम इष्यते।

(ङ) अभिलेख इति कीदृशः पदार्थः ? अस्य आङ्गलपर्यायः दीयताम्।

(च) को नाम 'दमः' ? 'अस्तेयं' च किम् ?

(छ) एलाहाबादप्रशस्तिः केन विरचिता ? अत्र कस्य वंशस्य वर्णनं प्राप्यते ?

ख-विभागः

3. अधोदत्तेषु प्रश्नेषु यथेच्छमेकः संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च समाधेयाः। 10×1 = 10

(क) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारं गुणकर्मश्रितं वर्णविभाजनं कथमासीदिति वर्ण्यताम्।

(ख) बृहत्संहितायां स्त्रीप्रशंसा यथा विहिता तथा समुपस्थाप्यताम्।

4. अधः प्रदत्तयोः प्रसङ्गोल्लेखपूर्वकं यथेच्छमेकः श्लोकः संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च व्याख्येयः। 5×1 = 5

- (क) ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद्वाहू राजन्यः कृतः।
ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पदभ्यां शूद्रो अजायत ॥
- (ख) जात्युत्कर्षो युगे रोयः सप्तमे पञ्चमेऽपि वा।
व्यत्यये कर्मणां साम्यं पूर्ववच्चाधरोत्तरम् ॥

अथवा

अधोलिखितेषु यथेच्छमेकम् आश्रित्य टिप्पणी कार्या –

5×1 = 5

(क) संस्काराः , (ख) पुरुषार्थचतुष्टयम् , (ग) समावर्तनम्।

ग-विभागः

5. यथेच्छमेकः प्रश्नः समाधेयः।

10×1 = 10

- (क) मनुसंहितानुसारं नृपस्य दैवीउत्पत्तिः वैशद्येन विव्रियताम्।
(ख) गान्धिसंमतस्य सत्याग्रहस्य स्वरूपं वर्णयताम्।

6. यथेच्छं विषयद्वयमाश्रित्य संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च टिप्पणी कार्या।

5×2 = 10

(क) विदथः , (ख) परिषत् , (ग) योगक्षेमौ , (घ) मात्स्यन्यायः।

अथवा

अधः प्रदत्तेषु श्लोकेषु यथेच्छं द्वयं प्रसङ्गोल्लेखपूर्वकं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च व्याख्येयम्।

5×2 = 10

- (क) अपध्यानमलो धर्मो मलोऽर्थस्य निगूहनम्।
सम्प्रमोदमलः कामो भूयः स्वगुणवर्जितः ॥
- (ख) बालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष्य इति भूमिपः।
महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति ॥
- (ग) अभीष्टं यदि कस्यापि भवेद्रक्तप्रवाहणम्।
रक्तं स्यादात्मनस्तत्तु न परस्य कदाचन ॥

—x—

